

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből, Kedden Augustus 22 -ik napján, 1815 -dik esztendőben.

A' jelenvaló időnek igen kedvetlen és mostoha járásáról.

Előre azt mondhatjuk, hogy a' jelenvaló nyárnál mostohábbat a' leg korosabb emberek sem értek; ha egy fél nap tündöklött a' napvilága, azután, 3, 4, sőt hat napokon is szüntelen esett az eső, mellynek vizei mind a' nagyobb, mind a' kisebb folyóvizet úgy annyira felduzzasztották, hogy azok partjaikon kiöntvén, minden alacsonyabb vidékeken fekvő helységeket béborítottak. Ezen városnak *Wien* nevezetű folyóvize is annyira felemelkedett, hogy a' mellette lévő helységeket és kázakat sok helyen béborította, a' lakosokat azokból kimeni, és holmijeket a' padlásra hordani kényszerítette. A' Dunának előttünk folyó ága egynéhány hetektől fogva mindenkör tele van, és a' viznek rendkívül való bővsége miatt senki azon nem járhat bátorsággal. A' falusiak, a' kik ebbe a' városba minden nap bėjárnak, és minden féle tápláló eszközöket szoktak a' lakosoknak számokra hordani, azt beszéllik, hogy a' szüntelen való esőzés és vízáradások mindenféle télre való zöldséget, nevezetessen a' káposztát és répát úgy özverontottak, hogy azoknak tellyességgel semmi hasznokat venni nem lehet.

Erről az időnek rendkívül való járásáról egy hivatal szerént való német újságle

vélben ezeket olvassuk: „A' régulta tartó essős idő, melly különösen Augustus 7 -ik napjától fogva szüntelen tartott, több Dunába folyó nagyobb folyóvizet, nevezetesen, az *Inn*, *Traun*, és *Enns* folyóvizet annyira megárasztotta, hogy a' Duna folyóvize rendkívül való módon megnevekedett. A' Lintzi tudósítások szerint e' h. 9 -dik és 10 -dik napjain az ott való hidnak hárem lábait özvetörte; magával elragadta, annál fogva a' viz két partjain fekvő helységeknél lakosít az egymással való egyességtől megfosztotta, és mivel mind jobban jobban nevedevén a' viz a' város kapuin is bérohant, az alsó városnak egy részét elborította. Aug. 11 -dik napján ugyan egy kevéssé apadni kezdett a' viz, de mivel estére ujjobban esni kezdett az eső, és az egész éjjel esni meg nem szűnt, ismét nevedezni kezdettek a' felljebb említett folyóvizek.

A' *Duna* folyóvizének nevedezésével a' *Wien* nevezetű folyó viz is emelkedni kezdett; Aug. 9 -dik napján a' kanálisban vagy tsatornában és magában a' nevezett folyóvizben is annyira megnevedett a' viz, hogy azon holnap 12 -dik napján a' Duna kanálisában 11. lábnyomnira 's hat iznire állott fellyebb mint kellett volna, melly ugyan egy kevéssé apadni kezdett, hanem Aug. 15 -dikén 11 lábnyomnira és 9 hüvelyknire nevededett, és az alacsonyabb helyeken fekvő külső városokban, nevezete-

sen a' Roszauban, a' Leopoldstadtban, és a' Weisgerberben minden kerteket és szigeteket beöntött 's vízzel beborított, és annyira megnevekedett, hogy a' Brigitta sziget, az Augarten, és a' Präternek egy része vízzel voltak beborítatva, és tsak Aug. 16-dik napján kezdett egy kevésbé apadni.

A' Cs. Kir. Alsó - Austriai Kormányzók, a' Bétsi Magistrátus, a' Fő Politziai hivatal és a' folyóvizekre 's épületekre ügyelő hivatal összevetett vállakkal azon munkálodtak, hogy a' víz áradása által elrontott utak helyett mindenüvé apró tsónakokat és deszkaállásokat küldöttek, a' mennyire tsak lehetett, a' támadható veszedelmet elhárították. Azoknak a' házaknak lakosait, a' mellyekbe a' vízáradaása bétsapott, más házakba vitték, azok helyet a' kutak helyett, mellyeket a' vízáradaás elrontott, jó vizeket küldöttek, a' tápláló eledelre nézve is megtétettek a' jó rendelések; a' nagy hidaknál lévő hidak, hogy azoknak a' víznek sebes áradása kárt ne tegyen, megerősítettek; a' víz partjai mellett lévő malmok kivonattattak 's megerősítettek, 's e' szerint építségben megtartattak.

Mivel a' nedves idő, essőzések, és az égi háborúk, a' mint a' közönséges tudósításokból olvassuk, ebben az esztendőben közönségesen uralkodtak: minden környékbeli levelek szerint egész német országban nevezetesen a' Cs. Kir. birodalomban sok károkat tettek a' vizek.

A' Prágai közönséges ujságlevelek következendő módon írják le azokat a' károkat, a' mellyeket a' hosszasan essőzések okoztanak ebben az esztendőben: a' szüntelen való essőzések ebben az esztendőben, a' gabouának megérését nem tsak késleltették, hanem annak behordását akadályoztatták úgy annyira, hogy Augustus 5-dik napjáig annak tsak kevés része hordatott bé. Hanem ezen a' napon mindenütt elkezdődvén az aratás, és az idő járása is kedvezőbb lenni kezdvén kézzel lábbal hozzá fogtak a' mezzei gazdák a' takarodáshoz, azzal biztatván

önön magokat, hogy a' midőn a' fertálynak első napja vidám és kedvező, a' következendő napjai is olyanok szoktak lenni. De nagyon megtsaltalókat a' reménység, mivel Aug. 6-ik napján a' midőn a' föld gyümöltse a' földön feküdt volna, a' következett napon igen sebes és sűrű esső kezdett esni, és egész harmad napig tartott. A' föld az annak előtte esett essővíz által meglevén lágyítatva, több vizet magába bé nem vett, hanem a' folyóvizeket annyira felemelte, hogy azok miatt sok vidékeken egyik helységből a' másikba menni nem lehetett száraz lábón.

Noha ez a' vízáradaás mindenütt sok károkat okozott légyen, de még is leg többet a' Moldva folyóvíz környékén, melly annyira beborítatott a' víz áradása által, hogy hasonlított a' tengerhez. A' learatott életet, sőt a' már kévékbe kötött termést is elragadta a' vízáradaás. A' kévékbe kötött életnek elvételéről ingyen dolgozni sem lehetett, mivel mindannak össze hordása, mind szekerekre való rakása veszedeleímmel volt össze kötve, és mivel az essővíz által a' föld egészesen meglágyítatott, két lóra hát kevév rakni sem lehetett, következésképen a' learatott gabona egészen semmivé lett; 's annak ebben az esztendőben tellyességgel semmi hasznát venni nem lehet, a' hüvelykes vetemények a' földbe nyomattak, és haszonvehetetlenekké tétettek, így szinté a' földi alma és a' káposzta is.

Nagy Britannia.

A' 4-dik Augustusi Londoni ujságlevelek következendő módon szóllanak: „Soha se foglalatoskodott az Angliai Kabinetum olly szorgalmatosan mint most; tsak nem minden nap össze gyűl, a' tanátskozáások hosszasan tartanak, 's mindeniknek végződése után kurírok küldetnek a' száraz Európába. Minden azt mutatja, hogy mostan felette fontos dolgok vannak a' pöröly alatt, és mély titokban tartatnak, mellyre nézve valamit a' Publikumban beszélnek, mind az tsak vélekedésből áll.

sével idejét tölthesse és műveltesse. *Sir Hudson Lowe* nagy summából álló fizetést rendeltetett melléje gondviselőül; az ő (*Bonaparte*) tselédjei csak hat személyből fognak lenni, hanem két tiszte és két házi tselédet maga fog magának választhatni. Minden házi eszközei ezüsthől és aranyból valók, kész pénze 300.000 fontsterlingnél több nintsen; minden vagyona és értéke számba fog vétettetni, és a' mi a' Francia országi kintstárhoz tartozik, az annak visszaadattatik; az ő szolgálatjában meghagyott személyeken kívül 46-an Franciaországba küldtetnek vissza, és a' *Rovigói Hertzeg*, *Bertrand*, és *Allemand* Generálisok a' 18. *Lajos* nem régiben költ végzéséhez képest a' Frantzia kormányvezéreknek adattatnak által.

Belgiumi Királyság.

A' M. Kurirnak 65-dik darabjában arról is tudósítottuk tisztelt Olvasóinkat, hogy a' Bétsi Congressusnak végzése szerint a' Katolikum Belgium a' szövetséges Belgiummal (melly közönségesen Hollandiának neveztetett) öszvekaptsoltatván országgá tétetődött. Ennek az Országnak Constitúciója 11. Részből áll, és 234 Tzikkelyt foglal magában. Ennek az Országnak tartományai a' *Luxemburgi* tartományul egyetemben 18 tartományokat foglal magában. A' Generalis Státusok (Ordines Belgii Foederati) jövendőben két kamarából állanak; a' második kamara, melly a' maga üléseit közönségesen fogja tartani, 110 tagokból, az első pedig legfellyebb 60 tagokból fog állani, és ezeknek, midőn ezen kamarának tagjaivá tétetődnek 40 esztendőseknek kell lenni, és mivel őket a' Király holtok napjáig való tisztségre emeli, abban állandóul megmaradnak. A' Státusministerek mind a' két kamarák üléseikben megjelenhetnek, meg pedig vagy a' magok tulajdonságokban mint Státusministerek, vagy mint Kamarának tagjai. A' Király a' maga javallásait küldi a' második Kamarához, a' melly azokat végső megerősítés végett az elsőhöz kül-

di. A' Generalis Státusoknak jussok vagyona arra, hogy a' Királynak projektumokat tegyenek; de ezen esetben az elkezdés jusa a' második Kamaráé. Az Országban közönséges polgári, kereskedésbeli, és büntető törvényes könyv fog hévétetődni, és egy fő törvényszéki tánács felállitani. A' Király tartatására 2 millió 400.000 forint van meghatározva.

Frantzia Ország.

Egy Avignonban költ és *Journal des Debats* nevű ujságban kihirdetett irás szerint, Marsal *Brune* e' f. h. 1-ső napján a' nevezett városba érkezvén, azonnal megeméretett, és a' fenyegető néptől körülvétetett. Ezen Marsal egy vendégfogadó házba futott, de a' nép nyomba követte őtet. Mellyre nézve erőssen elzárta az ajtaját; de a' nép fejszékkel azt is bétörte. Ezen szempillantásban a' Marsal magát agyonlőtte. A' népnek dühössége mindazonáltal nem tsendesedett; a' holt testét minden útzakon hurtzolták, 's végtére a' *Rhone* vízébe vetették. Ellenben egy *Párisban* megérkezett Generalis azt állítja, hogy *Toulonban* e' f. h. 4-dikén *Brune* Marsalt tökéletes egészségében látta. — Azt hirtelik hogy *Clauzel* Generalis a' tengeren első-kött légyen.

A' *Gazette Officielle* nevezetű Párisi ujságban a' Politziaministernek következő Királyhoz tett jelentése tétetett e' f. h. 9-dikén közönségesé: „Sire! Felséged az 1814-ben 21-dik Októberi törvényben a' könyvnyomtatást illető megszorításokat, a' mult holnapnak 20-dik napján kiadott rendelés által egészlén eltöröltte; de talán minden időkben lehetetlen leszen, azon szabadságot, az ujság és más közönséges levelekre kiterjeszteni; és a' Francia Országnak és Európának ezen mostani állapotjában, annyi sok indulatoskodások közepette, mellyeket é' Hatalmasságok letsilapítani lgyekeznek, azon ujságleveleknek a' mellyek ezeket az indulatoskodásokat

nevelik, és felingerlik, szükségképen kell más törvény hozás alá vettetni.“

Ezeknek az újságleveleknek munkálások, valóban igen hathatós. Egy szempillantásban ezernyi olvasók kezeikbe jutnak. Egész nép olvassa azokat ingyen a' közönséges helyeken, és a' midőn azoknak száma megvayon szorítatva, nem szolgálhatják azt az ellenkező eszközt, a' melly a' tudományos szerzeményeknek sokaságában találattik, a' hol a' nyomtatás szabadsága maga magának sinórmértékű szolgál. Ezek az újságlevelek minden féle uj történeteket, jelentéseket, panaszlásokat, s irásba foglalt gondolatokat, a' mellyek minden felől az írókhoz küldetnek, magokban foglalnak, ugyan azért valamely tsatahelyhez hasonlók, a' mellyeken minden indulatok *tuszkodnak egymás ellen*, maga a' pénzkívánás is hasznát találja azokban, a' midőn őket ez vagy amaz részre kirekesztő módon hajlandókká teszi. A' tapasztalás minden kétségen kívül helyhezteti azokat a' gonoszokat, a' mellyeket azok okoznak, valamiut az onnan származó veszedelmet is, ha azok tökéletes nyomtatásbeli szabadsággal élhetnek. Minden nap kedvetlenségeket okoznak minékünk az idegének részéről, és minthogy bizodalmatlanságot gerjesztenek, semmivé teszik a' Felsőged azon nagy lelkü iparkodásait, mellyek az egyenetlen fejeknek megegyeztetésekre, és a' Státus sebjeinek gyógyításokra tzeloznak.“

„En Felsőgednek azt javasolom, hogy minden újságlevelek egy bölts és józan gondolkozású férjfiakból álló Commissionának vettenessenek alája, a' kik Felsőgedtől kineveztetve lévén, függetlenséget, és betsületet fognak magoknak szerezni.“

„Szerentsem vaygon, az ezen dolgot

tárgyazó rendelést Felsőgednek eleibe terjeszteni.“ Költ *Parisban* Augustus 8-dik napján 1815. (Alairás)

Otrantói Hertzeg.

A' fennemlített rendelésnek foglalattja ezekből áll: „*Lajos* Isten kegyelméből Fr. Ország és Navarra Királya. Minekutánna mi Ministerjeinket meghalgtattuk, és a' Mi, a' közönséges Politziára ügyelő Ministerstátustitoknokunknak jelentését vettük volna parantsoltuk, és parantsoljuk, mint következik:

1. Minden az újságleveleknek e' mai napig adatott szabadságok, akár mi felek legyenek is azok, vissza hivattnak, és az említett újságlevelek között egy sem adattathatik ki a' nélkül, hogy a' mi Policziaministerünköt uj szabadságot nyerje: ezt a' szabadságot a' Parisi levelek e' h 10-eig más vidékbeliek pedig e' f. h. 20-ikáig köteleztetnek magoknak megszerezni. 2. Minden újságlevelek egy Commissionának megvisgálása alá tétettetnek, a' mellynek tagjait Mi a' Politziaministerünk jóvallására fogjuk kinevezni. 3. A' Mi Politziaministerünkre ezen rendelésnek végrehajtatását bizzuk. Költ a' Tuilériai palotánkban, Augustus 8-dik napján, 1815-ik, a' Mi Országlásunknak huszonegyedik esztendejében. (Alairás) *Lajos*. A' közönséges Policzianak Ministerje, (alairás) *Otrantói Hertzeg*.

A' Frantzia Országi újabb tudósítások ezeket foglalják magokban: *Parisba* azon hivatal szerint való jelentés érkezett *Londonból*, mellyhezképest a' *Plymouthi* Telegraf e' f. h. 8-ikán azt a' tudósítást adtaki, hogy *Banaparte Napoleon* a' *Northumberland* hajón *Sz. Helena* szigete felé már elindult legyen.

Aug. 19-dik napján adtak 100 Forint Huszas pénzért 336 1/2 forintot Váltórédu-lában.

E' f. Aug. 3-dik napján a' külső dolgokra ügyelő Kabinetben két óráig tartó tanács tartatott, mellynek végződése után az a' hír támadt, hogy *Hamilton* ur második Státustitoknak egy Státuspostával *Párisba* fog utazni. Tegnap estve egy *Harvey* nevezetű ur ment *Párisból Londonba* igen fontos irásokkal, és közönségesen azt tartják, hogy azok a' következő békeséget tárgyalják,

Eddig sokan úgy gondolkoztak Angliában, hogy *Bonaparte* a' *Sz. Ilona* szigetébe vitetni nem fogna, kiváltképpen azért, mivel ő az ellen e' világ előtt protestált, és megakarja mutatni, hogy ő azon hallatlan számkivetést nem érdemli. A' későbbi Londoni tudósítások mindazáltal azt tartják, hogy ő neki oda kell menni, de miképen fognak vele ott bánni, még most nem tudatik, annyit mindazáltal tsakugyan bizonyos, hogy ő azon számkivetést el nem kerüheti. Admiral *Cockburn* a' tengeri dolgokra ügyelő tanástól már elbútsúzott, és a' *Plymouthi* kikötőhelyben a' *Northumberland* nevű hajónak kormányát átvéveszi, a' mellyen t. i. *Bonaparte* a' *Sz. Ilona* szigetre fog vitéteni. Azon szigetre az 53-ik gyalog regiment küldtetetik őrizetere. Egész Angliából sok ember gyülekezett össze *Plymouthba*, a' kik *Napoléont* látni kívánnak. Ennek a' híres embernek sorsa nagyon megszorított az által, hogy az ő leg kedvesebb emberei, és kisoró társai tőle elvették, ugymint General *Bertrand*, *Savary*, és *Lallémand*, a' kik Aug. 1-ső napján a' *Bellerophon* hajón megfogattatván egy fregátra szállítottak, s a' Frantzia kormányozó széknek küldettek. Közönségesen azt beszéllik, hogy *Bonaparte* azt mondotta volna, hogy ő *Plymouthból* elevenen el nem megy, és hogy ő körülötte találtnának oly jó barátai, a' kik őtet megölik, ha tálan meg akadályoztatván, azt maga magán végbe nem vehetné. A' *Thymes* nevezetű Londoni újságlevél azt beszéllik, hogy *Bertrand* Generalisné azt mondotta volna, hogy *Bonaparte* később leszen a' régi nagy hőro-

soknak példájokat követni, és a' maga életét inkább Angliában elvégezni nintsen a' *Sz. Helena* szigetébe számkivetésbe menni.

Az Angliai Constitutió szerént semmi külföldi Herczeget vagy Generálist nem szabad a' békeségnek visszaszerzése után Angliának akármelly részében vagy szegelyetében mint Státusrabot tartani, s vele egy bánni. Világos törvénye vagy Angliának e' tárgy iránt az úgy nevezett *Habeas Corpus* Akta avagy törvényben, melly az Anglus nemzetnek privilegiumán és törvényein fundáltak. Ennek a' törvénynek erceje szerint egy Anglust sem szabad addig fogságra vinni, míg az a' dolog, a' mivel vádolatik, elegendő bizonyosságokkal meg nem mutatódik. Nem szabad az adóst learestálni, míg a' békeség bírása eleibe nem idéztetik, és el nem vádolatik; s ekkor sem szabad szoros árestomba tenni.

A' királyi banknak tömlötyszobái, a' mellyekbe az illý vádolattott személy küldetik, igen tágasak, és messze kiterjednek, sok útzái vannak, a' mellyekben az élvadolattott személynek lakni, sétálni, és a' maga kézimunkáját szabadon folytatni lehet. Hogyha ezen fogházuk határait áttárhája, és vagy a' magistratus vagy az őtet elvadoló személy által más helyen találatik, a' *Habeas Corpus* törvény rajta nem segíthet, hanem a' *Newgate* tömlötzbe záratik, s abból mind addig ki nem bocsátatik, valameddig minden adósságát ki nem fizeti, és elegendő elégtételt nem ad a' bírának. Ezzel a' törvénnyel kívánnak *Napoléont* az ő Anglia országi barátjai, a' *Sz. Helenai* számkivetéstől megszabadítani.

A' *Morning - Chronicle* tizimű Londoni zsurnál azt tartja, hogy *Sir Hudson Lowe* leszen a' *Bonaparte* Strázsáinak igazgatója; mások ellenkező értelemben vannak, s azt mondják, hogy a' nevezett ur ezt a' hivatalt magára nem vállalta.

Az a' hadi sereg, melly a' *Napoléont* őrizetere rendeltetett, a' múlt Jul. 30 - di-

kán Plymouthba ment és *Sir Bingham* kormányára alá adatott.

Az Angliai Kormányozók két titoknokot küldött *Plymouthba* a *Bonaparte* elvitetésének sietetésére. A *Northumberland* nevű hajó mellé, a mellyen t. i. ez a nevezetes Ex-Császár *Sz. Helenába* vitetik, két szállító hajó, ugymint a *Bucephal* és *Zeiland* adattattak, és mihely ezek *Plymouthba* megérkeznek, azonnal *Bonapartét* a nevezett sziget felé el indítják.

Egynéhány hetektől fogva csak nem minden Angliai ujságlevelek *Napoleon Fr.* Ex-Császárnak szerentsétlen sorsával vannak telyesek. Egy *Terbayból* (Angliának abból a kikötőhelyéből, melly *Darmuth* városával átalellenben, észak felé fekszik, és a mellyben a hajók a vasmatkákon meguyugodhatnak) *Londonba* küldetett levélben ilyen tudósítás küdetett *Napoleonról*: „Midőn én ötlet leg elsőben láttam, a maga szobájának kinyílt ablakai mellett ült, és ujságleveleket olvasott; férjfit illető ábrázatot mutatott, ottanottan *Bertrand* és *Allemand* Generalisokkal, a kik ő előtte állottanak vala, beszélgetett, és néhánykor a zsebében volt pápaszemmel azokra a hajókra nézett alá felé, a mellyek az ő hajója körül öszvegyűllöttek. Délutánni 5 órakor veres hajtókás és galléros zöld formaruhában, mellyet nyakához szoritott, a hajója tetejére ment, mellyrevalója fejér pikétfől, hasonló nadrágja, háromszegű kis kalapja; és nagy saruja volt, ilyen köntösbe felöltözve ment a hajó jobb oldala mellett *Allemand* Generállal, jobb kezét, szokása szerint felső köntöse zsebjében tartotta, bal kezében pedig vagy keszkenőjét, vagy meszszelató üvegét. Igen keveset beszélt, és inkább a General *Allemandné* mulatságára figyelmez. A midőn a hajó tetején való sétálását elvégzi, egynéhány minutumig megáll, és a hajó körül lévő nézőkre függeszti figyelmetességét. *Maitland* hajós kapitány két Francia Generalissal azon gráditson állott, a melly a

hajó tetejére viszen, és mind ő, mind ezek süveg nélkül voltak 's egyedül *Bonaparte* fején volt kalap. Délután 6 órakor a hajón lévő tsengettyűvel arra adatott jel, hogy az ebéd elkészült; ekkor minden ő udvari tiszteivel, és kisirőivel a hajó alsó részére ment melyre a hajón lévő hajósok gények egy fekete táblára krétával ezt írták: *Bonaparte most ebédelni fog.* Azok a személyek, a kit ötlet ebédelni láttak, azt mondják felőle, hogy igen jól eszik, hanem kevés bort iszik; az ő ebédése három fertály óránál tovább nem tart, mellynek elvégződése után ismét a hajófedelére ment, ismét fel 's alá járt, néhánykor a *Bertrand* Generálisné kis fiatskájával játszott; az oda ment dámákkal beszélgetett, és egészen a nap le nyugtáig a hajó tetején mulatott. A következő napnak reggelén a *Bellerophon* hajó *Plymouthba* evezett. A midőn oda letérkezése után az ő hajója mellé két vigyázó hajók és hat ágyus postahajók állottakki, 's mindeniken egy hadnagy és nyoltz matrozok voltak, mellyel a *Bellerophon* hajó körül harmadfél száz lépés távolságra vigyáztak és imide amoda eveztek, hogy az ő szemlélésére ment hajók közel ne bocsátassanak. *Bonaparte* gyakorta maga szokotta a hajó fedelén sétálni, és úgy látszik, hogy nagyon lémerült a gondolkozásba. Az ő szolgálatjában lévő Generalisok nem másként, hanem aranyfonállal himzett formaruhákban jelenhetnek meg ő előtte. *Plymouthba* való érkezése után szokása szerint hosszasan mulatott a hajónak fedelén, és a körül belől lévő vidékeket szemesen megnézegette. Az ő nézésére ment nevezetesebb Anglusok közi volt *Stracham Richard* Admirál és a *Maitland* kapitány felesége is, mellyről midőn ő tudósítást vett volna, süvege le vételével és teste meghajtásával köszönt nékik.

Az Angliai Ujságlevelek azt tartják, hogy a *Sz. Helena* szigetébe az oda menendő fogolyfejedelemnek 25 — 30 hold föld fogna adattatni azért, hogy annak mivelé-